

LES POLÍTIQUES DE COMUNICACIÓ

Miquel de Moragas

Director de l'Institut de la Comunicació
(Universitat Autònoma de Barcelona)

Isabel Fernández

Centro de Estudios Superiores Felipe II
de Aranjuez (Madrid)

Institut de la Comunicació
(Universitat Autònoma de Barcelona)

Bernat López

Universitat Rovira i Virgili
(Tarragona)

La regulació de l'audiovisual ha estat un dels punts fonamentals de les polítiques de comunicació a Catalunya, el trienni 2000-2002. El reforçament del CAC és una de les primeres mesures, però encara falta la reforma del règim jurídic de la CCRTV i l'elaboració d'una llei de l'audiovisual català. L'ordenació de les telecomunicacions, l'ús social de les noves tecnologies i el trànsit cap a la digitalització es plantegen com un repte per al futur del mapa comunicatiu del Principat.

Els òrgans de la UE amb competències en polítiques de comunicació són la Direcció General (DG) d'Educació i Cultura, la DG de Societat de la Informació i la DG de la Competència

1. Introducció

Aquest capítol té l'objectiu d'analitzar les polítiques públiques que han afectat directament o indirectament el sector comunicatiu català durant el trienni 2000-2002. Entenem per polítiques de comunicació les accions o omissions deliberades dels diferents executius (europeu, espanyol i català) orientades a regular i ordenar els mitjans de comunicació (premsa, ràdio i televisió) i la resta d'indústries culturals (cinema, vídeo, llibre i disc), així com les telecomunicacions i Internet.

La convergència tecnològica i econòmica entre el sector mediàtic i el de les telecomunicacions justifica la inclusió d'aquest darrer en el concepte de polítiques de comunicació, que amplia, d'aquesta manera, el tradicional de política mediàtica. Queda al marge d'aquest capítol la comunicació política oficial o governamental, també anomenada política informativa, malgrat que se'n fa algun esment en abordar els organismes o instàncies amb competències en comunicació dels diferents governs.

2. Les polítiques de comunicació de la Unió Europea

Després del nomenament de Romano Prodi com a president de la Comissió Europea, el setembre de 1999, i de la consegüent reestructuració d'aquesta institució, els òrgans executius de la Unió Europea (UE) amb competències en polítiques de comunicació són la Direcció General (DG) d'Educació i Cultura, que s'ocupa del sector audiovisual; la DG de Societat de la Informació, que assumeix les competències en matèria de telecomunicacions, amb una atenció especial envers l'adaptació de la ciutadania al nou entorn tecnològic que ha comportat la digitalització, i la DG de la Competència, que ha intervingut més d'una vegada i de forma rellevant per garantir que no es produeixin situacions d'abús de posició dominant o acords restrictius de la competència en els mercats audiovisual i de les telecomunicacions dels països comunitaris.

D'entre les accions polítiques impulsades o vigents els primers anys dos mil, cal esmentar la Directiva de Televisió sense Fronteres, orientada a l'harmonització del mercat interior per tal que resulti més competitiu amb el nord-americà; la reforma de la Directiva sobre transparència en les relacions financeres, que ha obligat els estats a definir què entenen per servei públic de televisió; el programa MEDIA Plus, de foment del sector audiovisual; el programa e-Europe 2005, de promoció de la Societat de la Informació; la Iniciativa d'Innovació 2000 (i2i) del Banc Europeu d'Inversions (BEI), que permet el finançament a llarg termini de projectes audiovisuals, i la normativa orientada a harmonitzar el procés de liberalització de les telecomunicacions: un paquet de quatre directives, aprovat l'abril de 2002 (DOCE L-108, de 24 d'abril de 2002), que s'ha d'adaptar a l'ordenament jurídic dels estats membres abans de setembre de 2003.

Pel que fa a la primera d'aquestes mesures, es tracta de la Directiva 97/36/CE sobre coordinació de disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres, relatives a l'exercici de les activitats de radiotelevisió –incorporada a l'ordenament jurídic espanyol amb la Llei 22/1999. La DG d'Educació i Cultura va fer públic, el gener de 2001, un informe en què es denunciava l'incompliment sistemàtic de les

La reforma de la Directiva sobre transparència en les relacions financeres ha obligat els estats a definir què entenen per servei públic de televisió

normes sobre publicitat i patrocini que estableix aquesta directiva –no més del 15% del temps diari d'emissió–, sobretot en les televisions gregues, italianes, portugueses i espanyoles (*El País*, 17 de gener de 2001, pàg. 27). El problema a què s'enfronta la UE és que el poder sancionador el tenen els estats. En aquest sentit, cal destacar que el Ministeri de Ciència i Tecnologia espanyol va obrir a diferents operadors de televisió, durant el 2001, només una vintena d'expedients informatius, fonamentalment per no respectar les esmentades quotes de publicitat, per incomplir la normativa que sanciona la contraprogramació i per no difondre el tant per cent de produccions d'origen europeu –51% del temps d'emissió anual– que estableix la llei (*El País*, 10 de gener de 2002, pàg. 47). Cal precisar que, a Espanya, les comunitats autònomes s'ocupen de controlar els operadors que emeten únicament als territoris respectius. A Catalunya, és el Consell de l'Audiovisual qui assumeix aquesta tasca.

Mentrestant, la polèmica sobre el doble finançament de les televisions públiques, que dura ja una dècada (Moragas i Prado, 2000), continua sense resoldre's: mentre que el Consell de Ministres de la UE és partidari de mantenir el model vigent, la DG de la Competència estudia les denúncies dels operadors de televisió privada, que se senten agreujats pel fet que els operadors públics puguin emetre publicitat i rebre, alhora, subvencions governamentals (Llorens, 2001). En tot cas, la Directiva 2000/52/CE, que modifica la 80/723/CEE, relativa a la transparència de les relacions financeres entre els estats membres i les empreses públiques, obliga a la separació de comptes entre les activitats de servei públic i les que no ho són. I, en aquest sentit, la Comissió va fer pública una comunicació, el 17 d'octubre de 2001, en la qual instava els estats membres que definissin el que entenen per servei públic. El Govern espanyol va reaccionar ràpidament i va modificar en aquesta línia l'Estatut de la Ràdio i la Televisió mitjançant la Llei d'Acompanyament als Pressupostos de l'Estat per al 2002. El concepte de servei públic que s'hi adopta és molt ampli. En el cas de Catalunya, des del govern i des de la CCRTV, s'argumenta que l'excepcionalitat del finançament del servei públic de ràdio i televisió es justifica, entre d'altres, per la seva funció de normalització lingüística.

D'altra banda, com que encara falten tres anys per a la seva completa aplicació, és massa aviat per avaluar els programes MEDIA Plus i e-Europe 2005, encara que es pot avançar que l'eficàcia del primer xocarà, probablement, amb el fet que les xarxes de distribució a Europa segueixen controlades per empreses dels Estats Units.

Pel que fa a la Iniciativa d'Innovació 2000 (i2i), el maig de 2002 el BEI va concedir un préstec de 30 milions d'euros a l'Institut Català de Finances perquè financi projectes audiovisuals i d'innovació tecnològica a càrrec de *pimes* ubicades en territori català (*Notícies de l'audiovisual català*, maig de 2002, pàg. 5).

3. Les polítiques de comunicació d'àmbit estatal a Espanya

Les polítiques de comunicació del govern espanyol, després de les eleccions generals de març de 2000, en què el Partit Popular obté majoria absoluta, vénen marcades per la creació del Ministeri de Ciència i Tec-

***A Espanya,
les comunitats
autònomes s'ocupen
de controlar els
operadors que
emeten únicament
als territoris
respectius.
A Catalunya,
és el Consell
de l'Audiovisual
qui assumeix
aquesta tasca***

***A Catalunya,
s'argumenta
que l'excepcionalitat
del finançament del
servei públic de ràdio
i televisió es justifica,
entre d'altres,
per la seva funció
de normalització
lingüística***

Amb la remodelació ministerial de juliol de 2002, les polítiques mediàtica i de telecomunicacions recauen en un ministeri de nova creació: el de Ciència i Tecnologia

La CMT té com a missió fonamental garantir la lliure competència en el sector de les telecomunicacions

nologia, que en alguna ocasió —com ara al voltant de les llicències C1¹— ha entrat en conflicte amb la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions; per les contradiccions que està generant el procés de digitalització de la ràdio i la televisió per ones; per l'adscripció de Radiotelevisión Española (RTVE) i l'Agència EFE a la Societat Estatal de Participacions Industrials (SEPI), amb la intenció declarada de sanejar el seus comptes de resultats; per l'aprovació d'una nova llei de foment de la cinematografia, i per l'autorització de nous operadors en el marc del procés de liberalització de les telecomunicacions iniciat amb la Llei 11/1998.

3.1. Organismes competents en polítiques de comunicació. La creació del Ministeri de Ciència i Tecnologia

Pel que fa als organismes de l'Administració central amb competències en polítiques de comunicació, cal esmentar la reaparició, el 2000, del Ministeri del Portaveu del Govern, que assumeix les funcions de la desapareguda Secretaria d'Estat de la Comunicació, la qual estava adscrita al Ministeri de la Presidència. Al capdavant de la nova cartera, el president del govern, José María Aznar, situa el darrer director general de RTVE i antic director general de Sogecable, Pío Cabanillas. No obstant això, amb la remodelació ministerial de juliol de 2002, torna a desaparèixer aquest ministeri i és el vicepresident primer i nou ministre de la Presidència, Mariano Rajoy, qui assumeix el càrrec de portaveu del Govern.

Mentrestant, les polítiques mediàtica i de telecomunicacions —anteriorment coordinades per la Secretaria General de Comunicacions del Ministeri de Foment— recauen en un ministeri de nova creació: el de Ciència i Tecnologia, encapçalat per Anna Birulés, la qual, en entrar a formar part de l'executiu, ocupava el càrrec de consellera directora general de Retevisión. Birulés també va ser afectada per la remodelació ministerial esmentada, i va ser substituïda pel fins llavors ministre d'Afers Estrangers, Josep Piqué. El Ministeri de Ciència i Tecnologia va ser creat pel Reial Decret 557/2000, de 27 d'abril (BOE, núm. 102, de 28 d'abril de 2000), i la seva estructura orgànica bàsica la regula el Reial Decret 1451/2000, de 28 de juliol (BOE, núm. 181, de 29 de juliol de 2000). D'aquest ministeri depèn la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació, dins la qual funcionen, al seu torn, la Direcció General per al Desenvolupament de la Societat de la Informació (responsable de la política mediàtica, que comparteix amb les comunitats autònomes) i la Direcció General de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació (encarregada de la política de telecomunicacions, que és competència exclusiva del govern central). De la mateixa Secretaria d'Estat depèn l'Entitat Pública Empresarial Red.es, creada el desembre de 2000 i responsable de repartir els dominis d'Internet amb extensió .es.

Una altra novetat rellevant a l'organigrama de l'actual executiu espanyol és l'adscripció de la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions al Ministeri d'Economia (art. 16.7 del Reial Decret 1371/2000, de 19 de juliol). La CMT, creada per la Llei 12/1997, de 24 d'abril, té com a missió fonamental garantir la lliure competència en el sector de les telecomunicacions.

(1) Llicències per a l'explotació de xarxes públiques que no impliquin l'ús del domini públic radioelèctric.

El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, a través de la Secretaria d'Estat de Cultura, continua mantenint competències sobre patrimoni cultural (Direcció General de Belles Arts i Béns Culturals), llibres (Direcció General del Llibre, d'Arxius i de Biblioteques) i cinema (Institut de la Cinematografia i de les Arts Audiovisuals).

3.2. Concessions de televisió i ràdio digitals

El PP havia aprovat, durant la seva primera legislatura al poder, els plans tècnics nacionals de Televisió Digital Terrestre (RD 2169/1998, de 9 d'octubre) i Radiodifusió Sonora Digital Terrestre (RD 1287/1999, de 23 d'octubre), avançant-se, d'aquesta manera, als principals països occidentals en el procés d'implantació de la nova tecnologia. Fins i tot ja havia atorgat diverses llicències d'àmbit estatal, gràcies a l'aprofitament de l'espectre que permet la compressió digital: a la plataforma de televisió Quiero, el 1999, i a deu empreses de ràdio, al darrer Consell de Ministres de la VI Legislatura².

Però el nombre d'operadors de televisió i ràdio es va ampliar durant la legislatura vigent, quan el govern va adjudicar dues noves llicències d'àmbit estatal per a la gestió indirecta i en obert del servei de televisió digital per ones terrestres a Net TV i Veo Televisión i, també, dues noves llicències de ràdio als grups Correo Prensa Española i Godó³. Totes aquestes concessions han estat rodejades de polèmica. En el cas de la televisió, perquè les societats adjudicatàries tenen com a accionistes de referència, respectivament, les editores d'*ABC* i *El Mundo del siglo XXI*, dos diaris afins al partit en el govern. Entre les societats que van concórrer al concurs figurava Horizonte Digital, un consorci integrat per diverses empreses majoritàriament catalanes, l'exclusió del qual va portar l'executiu a manifestar-se en més d'una ocasió sobre la possibilitat d'atorgar una nova llicència. D'altra banda, també s'ha interpretat com una compensació la llicència de ràdio atorgada a Godó.

La dissolució d'Horizonte Digital, el setembre de 2001 –entre els accionistes del qual destaca Godó, amb un 30% dels títols⁴–, no implica, segons els seus socis, un desinterès pel negoci de la televisió digital terrestre (TDT) (*Avui*, 18 de setembre de 2001).

Un cop atorgades les llicències de televisió i ràdio digitals que l'ordenació de l'espectre permet per a l'àmbit estatal⁵, es poden fer algunes observacions a la política del Govern espanyol al respecte.

En primer lloc, el govern no ha tingut en compte les necessitats reals d'ample de banda que els operadors requereixen per prestar serveis de valor afegit (compres i operacions bancàries per Internet, per exemple) i, en canvi, ha propiciat el llançament d'una plataforma, Quiero, que comptava amb 14 programes –davant de la resta d'operadors d'àmbit estatal, que només compten amb un– i que finalment no ha aconseguit fer-se un forat al mercat, ja que ha deixat d'operar el juny de 2002.

En segon lloc, ha atorgat unes llicències i, en el cas de la televisió, ha fixat unes dates perquè comencin les emissions⁶ sense que existeixin les condicions tècniques per fer-ho possible. De fet, fins al febrer de 2002, el Ministeri de Ciència i Tecnologia no va arribar a un acord amb els operadors de ràdio i televisió i la indústria electrònica perquè comencés la fabricació de descodificadors de característiques tècniques

El PP havia aprovat, durant la seva primera legislatura al poder, els plans tècnics nacionals de Televisió Digital Terrestre i Radiodifusió Sonora Digital Terrestre

(2) Per a la concessió de televisió, vegeu la Resolució de 2 de setembre de 1999 (BOE, núm. 232, de 28 de setembre de 1999), de la Secretaria General de Comunicacions. I, per a les deu concessions de ràdio, la Resolució de 10 de març de 2000 (BOE, núm. 61, d'11 de març de 2000), del mateix organisme.

(3) Vegeu sengles resolucions de 13 de desembre de 2000 (BOE, núm. 8, de 9 de gener de 2001), de la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació. Les dues llicències de ràdio digital atorgades el 2001 no permeten –al contrari de les deu adjudicades el 2000– desconnexions territorials.

(4) Els altres accionistes són De Agostini (16%), Centrum Elektronisk Handel (15%), Corporación Accionarial Lara (11%), Onda Rambla (5%), Editorial Prensa Ibérica (5%), Media Park (2,9%) i diversos empresaris catalans (15,1%).

(5) Les concessions de televisió i ràdio digitals d'àmbit autonòmic i local són competència de les comunitats i, fins la tardor de 2002, només s'havien adjudicat llicències de televisió d'àmbit autonòmic a Madrid (novembre de 1999) i La Rioja (agost de 2001).

(6) Abril de 2002 per a La Primera, La 2, Telecinco, Antena 3 i Canal+, que emeten des d'aquesta data simultàniament en analògic i en digital, i juny del mateix any per als nous operadors.

***A final de 2002,
segueix pendent
l'elaboració del pla
tècnic que ha
d'acompanyar la Llei
41/1995 de Televisió
Local***

***Contràriament
al que passa
amb la televisió,
la planificació de
l'espectre per a la
ràdio digital terrestre
està completa***

***El nomenament
dels directors
generals de totes
les radiotelevisions
autonòmiques,
inclosa la CCRTV, no
el fan els parlaments
sinó els governs
autonòmics
respectius***

similars que permetin desxifrar qualsevol emissió digital i que són imprescindibles fins que no apareguin al mercat els televisors digitals.

A final de 2002, i en referència a l'àmbit local –qüestió que no aborda el Pla de Televisió Digital Terrestre–, segueix pendent l'elaboració del pla tècnic que ha d'acompanyar la Llei 41/1995 de Televisió Local. Amb aquesta finalitat, durant el 2001, les comunitats havien de remetre al Ministeri de Ciència i Tecnologia les seves previsions de necessitats d'espectre, cosa que la Generalitat de Catalunya va fer puntualment. Les autonomies no podran adjudicar les llicències de televisió local hertziana –malgrat que Catalunya i Andalusia hagin fet públics els concursos– en absència del pla general del Ministeri perquè es desconeixen les freqüències d'emissió.

Mentrestant, el Ministeri de Ciència i Tecnologia ja ha fet pública la planificació de blocs de freqüències per a la ràdio digital local, les concessions de la qual queden a partir d'ara en mans de les comunitats autònomes (Ordre de 15 d'octubre de 2001) (BOE, núm. 266, de 6 de novembre de 2001). Per tant, contràriament al que passa amb la televisió, la planificació de l'espectre per a la ràdio digital terrestre està completa (la d'àmbit autonòmic es va fer, juntament amb la d'abast estatal, en l'esmentat RD 1287/1999, encara que, fins la tardor de 2002, no s'hagin atorgat llicències a cap comunitat).

3.3. Política de mitjans públics

Les polítiques estatals que afecten els mitjans públics en el període 2000-2002 vénen marcades pels canvis en la direcció de RTVE, les proposicions perquè sigui el Parlament qui en designi el director general i l'adscripció de RTVE i EFE a la Societat Estatal de Participacions Industrials (SEPI).

El maig de 2000, Javier González Ferrari és nomenat director general de RTVE en substitució de Pío Cabanillas. Es tracta d'una solució continuïsta, ja que Javier González Ferrari ocupava càrrecs de responsabilitat a RTVE des de l'arribada al poder del PP. El juliol de 2002, González Ferrari és substituït per José Antonio Sánchez, fins llavors adjunt a la presidència de la Corporación Admira Media i col·laborador de *La Razón*.

Mentrestant, i al caliu de la campanya per a les eleccions generals de 2000 i dels debats generats per la política informativa de RTVE, al Parlament tornaven a sorgir iniciatives adreçades a modificar l'organigrama d'aquest ens públic per, segons els seus promotors, incrementar-ne el grau de democratització i desgovernamentalitzar-lo. En aquest sentit, el 12 de maig de 2000, la Mesa del Congrés admetia a tràmit una proposició de llei del Grup Mixt que preveia que el director general de l'ens el triés el Parlament. Deu dies després, el Grup d'Izquierda Unida presentava una iniciativa quasi idèntica. El 28 de maig, el Congrés va rebutjar la presa en consideració d'aquestes dues propostes, amb els vots del PP i CiU. Per interpretar aquest procés cal recordar que, segons la legislació vigent, el nomenament dels directors generals de totes les radiotelevisions autonòmiques, inclosa la CCRTV, tampoc no el fan els parlaments sinó els governs autonòmics respectius.

Relacionat amb la situació econòmica crítica de RTVE, a final de 2000 es va produir el que és, sens dubte, el fet més rellevant pel que fa a les polítiques de mitjans públics els primers anys dos mil: l'adscripció

de l'ens radiotelevisiu a la SEPI, mitjançant la Llei d'Acompanyament als Pressupostos de l'Estat per a 2001, malgrat la forta oposició de l'esquerra parlamentària i dels sindicats. D'aquesta manera, l'ens públic deixava de dependre del Ministeri de Presidència. La SEPI és l'organisme estatal que agrupa les empreses públiques deficitàries. Se'l considera un "hospital d'empreses" on se sanegen abans de privatitzar-les, si bé les direccions de la SEPI i de RTVE han negat sistemàticament que això pugui passar amb l'ens radiotelevisiu estatal. El juny de 2001, la SEPI va presentar a l'executiu un pla de viabilitat per a RTVE, però aquest document no va veure la llum pública i va quedar retingut al Ministeri d'Hisenda. El 6 de febrer de 2002, González Ferrari i el nou president de la SEPI, Ignacio Ruiz Jarabo, van presentar als directius i treballadors de RTVE algunes de les línies mestres d'un segon pla elaborat per un equip de Ruiz Jarabo, entre les quals destacava la intenció de retallar els costos i incrementar els ingressos comercials de l'ens mitjançant la introducció de la publicitat a RNE, així com la voluntat del govern d'augmentar les subvencions públiques a l'ens (*El País*, 7 de febrer de 2002, pàg. 28).

No obstant això, els comptes de RTVE per al 2003 preveuen un endeutament de 677 milions d'euros per finançar un dèficit d'explotació que podria assolir els 6.218 milions (*Cinco Días*, 25 de setembre de 2002, pàg. 5). El pressupost de 2003 presenta una lleu contracció respecte al de 2002, però és continuista en allò fonamental. Així doncs, el tan polèmic ingrés de RTVE a la SEPI no ha comportat, fins a la tardor de 2002, canvis dràstics ni en el model de gestió ni en les macroxifres de l'ens.

El 25 de maig de 2001, el Govern central també va adscriure l'Agència EFE –que fins llavors depenia de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat– a la SEPI, amb objectius idèntics als plantejats per a RTVE: racionalitzar-ne la gestió i reduir-ne les pèrdues. El gener de 2002, Ruiz Jarabo assegurava que EFE tampoc es privatitzaria (*El Mundo del siglo XXI*, Nueva Economía, 3 de febrer de 2002, pàg. 6).

3.4. Política cinematogràfica: la nova llei del cinema

L'aprovació de la Llei 15/2001, de 9 de juliol (BOE, núm. 164, de 10 de juliol de 2001), de Foment i Promoció de la Cinematografia i el Sector Audiovisual, era un objectiu prioritari del govern popular en matèria de política cinematogràfica en començar els anys dos mil.

La comesa principal d'aquesta norma és elevar al rang de llei el sistema d'ajuts automàtics per recaptació a taquilla que s'havia anat configurant des de 1994. La nova norma estableix estímuls complementaris per als films de nous realitzadors, els rodats en llengües oficials diferents del castellà i els de baix pressupost. D'altra banda, manté els ajuts sobre projecte a pel·lícules de nous realitzadors, experimentals, de caràcter cultural, documentals i pilots de sèries d'animació, així com ajuts a guions i a curtsmetratges.

A més, la llei introdueix diverses innovacions remarcables. La polèmica quota de pantalla (obligació d'exhibir una pel·lícula comunitària per cada tres de tercers països) no desapareixerà automàticament al cap de cinc anys de l'aprovació de la llei –a diferència del que preveia el projecte inicial– i, de fet, es reforcen els mecanismes per garantir-ne el compliment. Queda en mans del govern la decisió d'eliminar-la o modi-

***A final de 2000
es va produir
l'adscripció de RTVE
a la SEPI, l'organisme
estatal que agrupa
les empreses
públiques deficitàries***

***La comesa principal
de la llei del cinema
de 2001 és elevar al
rang de llei el sistema
d'ajuts automàtics
per recaptació a
taquilla que s'havia
anat configurant
des de 1994***

L'obertura del bucle d'abonat de Telefónica, a final de 2000, ha suposat la fi del monopoli d'aquesta companyia sobre la telefonia local

Telefónica ha aconseguit que el Ministeri de Ciència i Tecnologia li permeti prestar els serveis de telefonia, transmissió de dades i televisió incorporant a la seva xarxa la tecnologia ADSL

ficar-la, o de substituir-la per mesures alternatives de suport al cinema comunitari. D'altra banda, l'Institut de la Cinematografia i de les Arts Audiovisuals (ICAA) o, en el seu cas, els òrgans autonòmics competents en la matèria, vetllaran per la lliure competència en el sector i comunicaran al Tribunal de Defensa de la Competència les conductes que la vulnerin. En tercer lloc, les televisions hauran d'invertir el 5% de la facturació anual en films o telefilms produïts en qualsevol llengua oficial de l'estat. Finalment, s'estableix un sistema d'ajuts fiscals a les empreses cinematogràfiques.

3.5. La política de telecomunicacions⁷

El període 1997-1999 va culminar la reforma desreguladora de les telecomunicacions a Espanya. Des de llavors, l'evolució del sector ja no ha estat dominada per les iniciatives legislatives, sinó per la intensa activitat dels operadors.

No obstant això, en el període analitzat s'han produït novetats reguladores. La més remarcable és l'obertura del bucle d'abonat de Telefónica, a final de 2000, que ha suposat la fi del monopoli d'aquesta companyia sobre la telefonia local. També destaca la liberalització, el març de 2000, de la distribució de senyals de ràdio i televisió, fins llavors monopolitzada per Retevisión. Finalment, cal esmentar l'aprovació, el setembre de 2001, d'un reglament de protecció sanitària davant d'emissions radioelèctriques que pretén afrontar l'alarma social generada per la proliferació d'antenes de telecomunicacions.

En matèria de noves concessions, al marge de les nombroses llicències de telefonia de veu i d'infraestructures de telecomunicacions, les més remarcables i polèmiques van ser les de telefonia mòbil de tercera generació o UMTS (*Universal Mobile Telecommunications System*), adjudicades pel Ministeri de Foment el 10 de març de 2000 (dos dies abans de les eleccions generals) a les tres companyies que ja operaven en el sector (Telefónica Móviles, Airtel Móvil i Retevisión Móvil) i al nou consorci Xfera Móviles. Els nous concessionaris van pagar per aquestes llicències al Tresor Públic 517 milions d'euros, xifra molt inferior a la recaptada poc després a Alemanya o el Regne Unit pel mateix concepte. Davant de les dures crítiques de l'oposició, que va considerar aquesta operació un malbaratament de les llicències, l'executiu va reaccionar aprovant una taxa anual especial per als nous operadors d'UMTS.

El mateix 10 de març, el Ministeri de Foment atorgava sis llicències de telefonia local via ràdio ("cable sense fils") a Broadnet, Sky Point, Banda 26, Firstmark Comunicaciones España, Abranet.sp i Banda Ancha. Aquestes concessions suposaven l'ingrés al negoci de les telecomunicacions del grups mediàtics Unidad Editorial, Recoletos i Prisa.

Pel que fa al sector del cable, en aplicació de la llei de 1995, l'Estat havia quedat dividit en 43 demarcacions, tres de les quals es repartien tot el territori català, i a les quals podrien operar Telefónica i un segon operador que guanyés el corresponent concurs públic. Però Telefónica, en lloc de dur a terme l'estesa de fibra òptica a la qual havia quedat obligada, igual que els segons operadors de les diferents demarcacions, ha aconseguit que el Ministeri de Ciència i Tecnologia li permeti prestar els serveis de telefonia, transmissió de dades i televisió incorporant a la

(7) Les polítiques de la societat de la informació es tracten en el capítol "Internet" d'aquest mateix informe.

seva xarxa la tecnologia ADSL. Per tant, a cada demarcació hi ha un únic operador de cable, excepte en aquelles on no es va presentar cap candidat al corresponent concurs. A les tres demarcacions catalanes el guanyador va ser Menta, una empresa del *holding* Auna. Aquest grup i Cableuropa són els principals inversors en el negoci del cable a Espanya i no es descarta que es puguin fusionar. Per la seva banda, Aunacable ha presentat un recurs davant de l'Audiència Nacional en protesta pel privilegi que el Ministeri de Ciència i Tecnologia ha concedit a Telefónica en permetre-li prestar els serveis de telecomunicacions per cable mitjançant ADSL.

4. Les polítiques de comunicació a Catalunya⁸

El sector audiovisual ha estat el protagonista de les polítiques de comunicació a Catalunya durant el període 2000-2002. El debat parlamentari sobre política audiovisual de desembre de 1999, el primer de gran rellevància de la legislatura vigent, semblava haver de marcar un punt d'inflexió, ja que els grups parlamentaris van aprovar per unanimitat emprendre un seguit de reformes adreçades a despolititzar i professionalitzar el sistema comunicatiu públic català, fonamentalment la radio-televisió⁹.

En aquella ocasió, el Parlament de Catalunya va acordar per unanimitat tres grans accions legislatives: modificar la Llei del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC), reformar el règim jurídic de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV) i elaborar una Llei marc de l'audiovisual català. La tardor de 2002, només s'havia materialitzat la primera.

4.1. Organismes de la Generalitat competents en polítiques de comunicació. El nou CAC

Les competències de la Generalitat en matèria de polítiques de comunicació es distribueixen en tres departaments: Presidència, Cultura, i Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI). Fora de l'organigrama del Consell Executiu, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) compta amb competències en la matèria, reforçades arran de l'esmentada reforma legal.

El desembre de 2001¹⁰, després del nomenament (gener de 2001) del conseller de Presidència, Artur Mas, com a conseller en cap de la Generalitat, va tenir lloc una reestructuració interna a Presidència pel que fa a les competències en comunicació. Aquestes continuen incloses dins de la Secretaria de Comunicació, adscrita al Departament de la Presidència, de la qual depenen l'Oficina de Comunicació del Govern, la Direcció General de Difusió i la nova Direcció General de Mitjans Audiovisuals, resultat de la transformació de l'anterior Direcció General de Radiodifusió i Televisió.

A la nova Direcció General se li assignen les funcions de política general i regulació dels mitjans audiovisuals, atorgament de llicències dels serveis radiotelevisius sota competència de la Generalitat, control i sanció de les infraccions i manteniment de les relacions de Presidència amb el CAC. L'ens públic Corporació Catalana de Ràdio i Televisió continua vinculat orgànicament a Presidència.

El desembre de 1999, el Parlament de Catalunya va acordar modificar la Llei del CAC, reformar el règim jurídic de la CCRTV i elaborar una Llei marc de l'audiovisual català

El CAC compta amb competències en polítiques de comunicació, reforçades arran de la reforma legal

(8) Vegeu, en aquest mateix informe, el capítol "La llengua".

(9) Resolució 3/V1, de 15 de desembre de 1999 del Parlament de Catalunya (BOPC, núm. 8, de 27 de desembre de 1999).

(10) Decret 355/2001 (DOGC, núm. 3.544, de 2 de gener de 2002).

***L'antiga Secretaria
per a la Societat de
la Informació del
DURSI es transforma
en Secretaria de
Telecomunicacions i
Societat de la
Informació***

***El nou CAC es
va constituir l'any
2000, després d'un
ampli debat polític
entorn d'un nou
model audiovisual
basat en una
autoritat realment
independent del
govern i amb àmplies
competències***

D'altra banda, l'antiga Secretaria per a la Societat de la Informació del DURSI es transforma en Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació, al capdavant de la qual se situa l'anterior director general de Radiodifusió i Televisió, Jordi Alvinyà. A la nova Secretaria se li atribueix un ampli feix de competències (tot i les limitacions que la Generalitat té en aquesta matèria): entre d'altres, l'elaboració del programa d'actuació en matèria de telecomunicacions i tecnologies de transport i difusió dels serveis audiovisuals, l'atorgament de títols habilitants dels serveis de telecomunicacions sota competència de la Generalitat, la promoció de la incorporació de la llengua catalana dins dels sistemes informàtics, la sensibilització de la població catalana en matèria de societat de la informació, etc.

Entre les funcions de la nova Secretaria destaca el compromís d'impulsar el projecte Administració Oberta de Catalunya, adreçat a estimular la plena integració de les administracions públiques a l'era d'Internet.

Per la seva banda, el Departament de Cultura, que encapçala el conseller Jordi Vilajoana, antic director general de la CCRTV, gestiona diversos programes i activitats relatius al sector de la comunicació, en particular els que corresponen al foment de les activitats editorial, fonogràfica i cinematogràfica. D'ell depèn l'Institut Català de les Indústries Culturals (ICIC), creat l'any 2000¹¹, que té com a objectiu impulsar el desenvolupament de "les empreses dedicades a la producció, la distribució o la comercialització de productes culturals incorporats a qualsevol mena de suport, i també les dedicades a la producció, la distribució o la comercialització d'espectacles en viu" (art. 2.1). El seu pressupost per al 2001 va ser de 2.029.633,67 euros, tot i que les activitats que van acabar emmarcades en l'àmbit d'actuació de l'ICIC representaven uns altres 4.959.128,66 euros, que per al mateix any encara mantenia la Direcció General de Promoció Cultural (Departament de Cultura, 2002: 310)¹². El primer any de funcionament de l'ICIC, les subvencions es van destinar de forma majoritària al suport a la producció audiovisual de llargmetratges televisius, documentals o sèries de ficció o animació (Departament de Cultura, 2002: 310 i següents).

El nou Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) es va constituir l'any 2000¹³, després d'un ampli debat polític entorn d'un nou model audiovisual basat en una autoritat realment independent del govern i amb àmplies competències. Aquest debat, i alguns fets concrets, com la no renovació d'algunes llicències (COPE), el juny de 1999, havien reforçat la convicció sobre la necessitat d'aquesta nova autoritat. Però, finalment, es va imposar el model que CiU plantejava al programa electoral amb què va concórrer als comicis autonòmics d'octubre d'aquell any: un model que atorga al CAC poders efectius en matèria de continguts audiovisuals¹⁴, mentre que la Generalitat conserva les competències d'assignació de llicències, així com de nomenament del president del CAC. Per la seva banda, els partits de l'oposició renunciaven a una autoritat *independent* i s'acomodaven a aquest model, necessàriament més fluctuant, basat en el consens entre els grups parlamentaris.

La nova llei del CAC introdueix dues novetats significatives en relació amb la regulació anterior: un major pes del Parlament en la designació dels seus membres i una ampliació dels seus poders normatiu i sancionador. El Consell està integrat per deu membres, nou dels quals són elegits per una majoria de dos terços de la cambra a proposta, com

(11) Llei 20/2000 (DOGC, núm. 3.304, de 12 de gener de 2001).

(12) Comunicació personal, desembre de 2002. Eva Borràs, directora de l'Àrea de Serveis de l'ICIC.

(13) Llei 2/2000, de 4 de maig (DOGC, núm. 3.130, de 5 de maig), que modifica la Llei 8/1996, de 5 de juliol (DOGC, núm. 2.232, de 19 de juliol). L'Acord 3/2001, de 28 de febrer, en regula l'estatut orgànic i de funcionament (DOGC, núm. 3.377, de 27 d'abril).

(14) Vegeu el capítol "El control democràtic de la televisió" dins de l'*Informe de la Comunicació a Catalunya 2000*, pàg. 366.

a mínim, de tres grups parlamentaris. L'altre membre, el president, el proposa i nomena el govern, després d'escoltar l'opinió dels nou vocals. El mandat de tots deu és de sis anys improrrogables, i cada dos anys se n'han de renovar, alternativament, tres. Anteriorment, el president i quatre dels vocals els nomenava directament l'executiu per a un període de cinc anys renovables per cinc més.

El nou CAC pot, en l'àmbit de les seves competències, "adoptar instruccions generals de caràcter vinculant adreçades als operadors per tal de garantir el compliment de la legislació vigent, i també adoptar decisions vinculants per als seus destinataris pel que fa a les queixes formulades pels usuaris dels serveis de comunicació audiovisual", així com "incoar i resoldre els corresponents procediments sancionadors per les infraccions de la legislació relativa a audiovisuals i publicitat" (art. 10).

A mitjans de l'any 2002, el nou CAC només havia adoptat una instrucció i encara no havia imposat cap sanció. En les ocasions en què s'ha detectat alguna infracció de la legislació, l'operador en qüestió va rectificar abans que s'obris l'expedient sancionador. L'esmentada instrucció —que té el rang normatiu d'un decret de la Generalitat— defineix un procediment per verificar el compliment de les obligacions derivades de la Directiva Televisió sense Fronteres i de la Llei 15/2001, de foment i promoció de la cinematografia i el sector audiovisual¹⁵.

4.2. Política de televisió

La política de televisió de la Generalitat, entre 2000 i 2002, ha tingut quatre punts forts: els nomenaments de dos nous directors generals de la CCRTV, la reforma jurídica d'aquesta corporació, la signatura del seu contracte programa i la política de televisió local.

Un dels acords del debat parlamentari de novembre de 1999 va ser que el govern, sense renunciar a les seves atribucions, consensuaria amb els partits de l'oposició la designació del director general de la CCRTV. En aplicació d'aquest acord, el 22 de febrer de 2000, el govern va nomenar el fins llavors comissionat per a la Societat de la Informació de la Generalitat, Miquel Puig, que succeïa en el càrrec Jordi Vilajoana, nou conseller de Cultura. Aquesta fórmula del "consens", que es va estrenar amb la constitució del nou CAC, també es va fer servir en la renovació del màxim òrgan de la CCRTV: la Direcció General. Posteriorment, sense una legislació que formalitzi adequadament els processos, es va aplicar a altres empreses públiques de comunicació catalanes, com ara Barcelona Televisió i COMRàdio.

Amb el pas dels mesos, però, les relacions entre el govern i el director general de la CCRTV van passar del "consens" a la "falta de confiança", fins que Puig va presentar la renúncia, el març de 2002, acompanyat de crítiques des de la coalició governant i el PP i d'elogis per part dels partits de l'oposició¹⁶. El 2 d'abril, el govern designava com a successor seu al capdavant de la CCRTV l'escriptor, periodista i diputat de CiU Vicenç Villatoro. Els partits de l'oposició i els representants dels treballadors de la CCRTV van criticar el procediment seguit en el nomenament (el fet que no es consensués entre totes les forces polítiques), tot i manifestar el seu respecte per la persona escollida.

La reforma jurídica de la CCRTV, que va ser un dels grans objectius pactats a l'esmentat debat de 1999, no es va abordar fins a mitjans de

A mitjans de l'any 2002, el nou CAC només havia adoptat una instrucció i encara no havia imposat cap sanció

La reforma jurídica de la CCRTV no es va abordar fins a mitjans de 2001

(15) Acord 5/2001, de 31 d'octubre (DOGC, núm. 3.510, de 9 de novembre de 2001).

(16) Per a un seguiment dels detalls de tot aquest procés, vegeu la premsa diària barcelonina entre els dies 20 i 27 de març de 2002.

La signatura del contracte-programa suposa per a la CCRTV una aportació econòmica estable a canvi de compromisos concrets de programació i de renovació tecnològica

La proposta de la Generalitat per al Pla Tècnic Nacional de Televisió Local plantejava un nou mapa de televisió per al Principat

2001, quan el govern va remetre als grups parlamentaris l'esborrany d'una llei sobre aquesta qüestió¹⁷. El més significatiu i polèmic d'aquest esborrany afectava la reforma de l'organigrama de la CCRTV: el director general seria substituït per un president, també designat pel govern i amb funcions representatives i de supervisió. Aquest nomenaria un Consell de Direcció, autèntic òrgan executiu de l'ens, format pels directors de les seves empreses filials. El Consell d'Administració el triaria el Parlament a proposta d'un mínim de dos grups parlamentaris, i tindria funcions menys rellevants que l'actual. El Consell Assessor desapareixeria.

El PP va acollir amb tebior aquest esborrany. En canvi, l'oposició en bloc s'hi va manifestar en contra: el 5 de juliol, PSC-CPC, ERC i IC-V publicaven una contraproposta a l'esborrany de CiU que preveia un Consell d'Administració professionalitzat, amb autèntiques funcions de gestió i amb poder per nomenar i cessar el director general, triat per dos terços de la cambra, prèvia proposta de quatre grups parlamentaris. També incloïa la creació d'un Consell Social de Programació, representatiu del món sindical, cultural i de la societat civil de Catalunya (*Avui*, 6 de juliol de 2001, pàg. 66). El plantejament de l'oposició va trobar ressò en els representats sindicals de TV3 (*El País*, Catalunya, 12 de novembre de 2001, pàg. 8), els quals van posar en marxa, el novembre de 2001, la campanya "Que no la segrestin". A principi de 2002, i davant de la manca de consens parlamentari, CiU va decidir ajornar la reforma de la CCRTV en benefici de la tramitació d'una llei marc de l'audiovisual català, un altre dels grans objectius assenyalats en el debat parlamentari de 1999.

A final de gener de 2002, s'esdevenia un fet de gran significació per al futur de la CCRTV: la signatura del contracte-programa entre aquesta i el Govern català, un dels principals objectius del mandat de Miquel Puig. La llarga negociació d'aquest document va tenir lloc durant el 2001, en el context de les esmentades tensions polítiques amb el director general de la CCRTV. Aquest document compromet la CCRTV i el govern entre 2002 i 2005, i suposa per a la primera una aportació econòmica estable a canvi de compromisos concrets de programació i de renovació tecnològica.

Una darrera fita remarcable dels primers anys dos mil pel que fa a regulació de la CCRTV és l'aprovació per part del Consell d'Administració, el juny de 2002, del document *Principis per a l'actuació dels mitjans de comunicació de la CCRTV*, un instrument d'autoregulació aplicable a la programació de les empreses filials de la CCRTV inspirat en un codi semblant de la BBC (*Avui*, 14 de juny de 2001, pàg. 70).

Pel que fa a la política de televisió local, un sector estratègic a Catalunya (Prado i Moragas, 2002), a principi de 2002 es va conèixer la proposta que el Govern de la Generalitat havia enviat al Ministeri de Ciència i Tecnologia en resposta al requeriment que aquest li havia fet amb la finalitat d'elaborar el Pla Tècnic Nacional de Televisió Local (Parc del Coneixement de la Flor de Maig, 2002).

Amb aquesta proposta –redactada al marge del CAC i dels mateixos operadors de televisió local– la Generalitat considerava superada la restricció de l'àmbit de difusió (el municipal) prevista per a la televisió local a la Llei 41/1995, i plantejava, de fet, un nou mapa de televisió per al Principat, tenint en compte les possibilitats que ofereix la introducció de la tecnologia digital (Parc del Coneixement de la Flor de Maig, 2002).

(17) Com a pròleg a aquesta iniciativa, a final de març de 2001, el Parlament havia aprovat per unanimitat una moció del PP que obligava TVC a adjudicar per concurs públic els contractes per a la producció externa de programes (BOPC, núm. 173, de 17 d'abril de 2001).

Aquesta proposta preveu l'existència –d'acord amb el que estipula el Pla Tècnic Nacional de TDT– de quatre canals (amb quatre programacions cada un) d'àmbit autonòmic: tres de freqüència múltiple (amb possibilitat de desconnexions a les vuit regions en què es divideix el territori català) i un de freqüència única (sense desconnexions), del qual es reservarien dues programacions per a la CCRTV.

La proposta també preveu dues xarxes d'àmbit local: una local-regional (cada una de les vuit regions esmentades comptaria amb un canal de freqüència única, si bé a la regió que comprèn la Vall d'Aran es permetrien desconnexions territorials) i una local-comarcal, que encara no s'ha perfilat del tot i que comptaria amb dos canals de freqüència múltiple, fet que podria suposar l'existència de fins a vuit operadors a cada comarca o agrupació de comarques, en funció de la densitat de població de cada territori (Parc del Coneixement de la Flor de Maig, 2002).

Aquesta planificació permetria, per tant, l'existència de 14 programacions comercials i dues públiques d'àmbit autonòmic, 32 programacions d'àmbit regional i un nombre encara indeterminat d'àmbit comarcal i supracomarcal.

És remarcable que aquesta proposta vagi en la mateixa línia que les modificacions de la referida Llei 41/1995 introduïdes per mitjà de la Llei d'Acompanyament als Pressupostos Generals de l'Estat per a 2003 (BOE, núm. 313, de 31 de desembre de 2002). Caldrà esperar a veure com es concreta aquesta temptativa del govern del PP, que impulsa l'elaboració de l'esmentat Pla Tècnic Nacional de Televisió Local en base a canals múltiples de cobertura supramunicipal.

Posteriorment, el gener de 2003 s'aprovava el decret 15/2003, de 8 de gener, regulador del règim jurídic transitori de les televisions locals per ones terrestres –en el qual treballava des de feia temps el govern català–, una norma que només té sentit fins que s'elabori l'esmentat Pla Tècnic Nacional de Televisió Local.

Finalment, i pel que fa a l'activitat estrictament normativa, destaca el Decret 295/2000, de 31 d'agost (DOGC, núm. 3.221, de 7 de setembre de 2000), pel qual es desenvolupa el dret a la informació dels usuaris dels serveis de televisió que depenen de la Generalitat. Segons aquesta norma, les televisions dependents de la Generalitat hauran de fer pública, amb un avançament mínim d'onze dies, la seva programació diària, a més de notificar-la al CAC. Els programes susceptibles de perjudicar els menors s'hauran d'emetre fora de l'horari protegit, senyalitzats convenientment.

4.3. Política radiofònica

La política radiofònica al Principat en el període 2000-2002 ha estat marcada pels debats sobre les llicències de ràdio digital i per dues resolucions del Parlament en què s'instava el govern, d'una banda, a adoptar un seguit de mesures per millorar el mapa radiofònic català i, de l'altra, a elaborar un marc jurídic general per a les emissores municipals. I tot això mentre segueix pendent de resolució el contenciós administratiu interposat per la COPE davant de la decisió de la Generalitat de no renovar-li tres llicències per a la gestió indirecta de senyals emissores de FM.

El gener de 2003 s'aprovava el decret regulador del règim jurídic transitori de les televisions locals per ones terrestres

Les televisions dependents de la Generalitat han de fer pública, amb un avançament mínim d'onze dies, la seva programació diària

El Govern de la Generalitat, tot i les dificultats tècniques i la manca d'una oferta de receptors a un preu assequible, va acordar, l'octubre de 2002, treure a concurs públic dotze llicències d'emissores de ràdio digital

Pel que fa a la ràdio digital, el Govern de la Generalitat, tot i les dificultats tècniques per assegurar l'adequada difusió de senyals digitals i la manca d'una oferta de receptors integrats a un preu assequible, va acordar, el 22 d'octubre de 2002, treure a concurs públic dotze llicències d'emissores.

Quant a les esmentades resolucions del Parlament de Catalunya, la 167/VI sobre la millora del mapa radiofònic català la va adoptar la Comissió de Política Cultural en la seva sessió d'1 de juny de 2000, a partir d'una proposició no de llei del Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi (BOPC, núm. 69, de 13 de juny de 2000). Amb aquest text, el Parlament insta el govern a "emprendre negociacions amb els organismes competents per a ampliar on calgui, sens perjudici de tercers, la potència dels centres radiofònics emissors privats [...] i a autoritzar la col·locació de repetidors per a l'accés a les zones en què no poden arribar les emissores radiofòniques a causa de l'orografia". També manifesta "la necessitat de modificar la legislació per tal d'admetre la creació d'emissores públiques comarcals i regionals". Mentrestant, la Resolució 954/VI –conseqüència, en aquest cas, d'una proposició no de llei del PP– insta el govern per tal que en un termini de sis mesos, a comptar des de novembre de 2001, elabori una disposició que sistematitzi el règim jurídic que afecta les emissores municipals (BOPC, núm. 231, de 12 de juny de 2001).

Finalment, centrant-nos en el mapa català de la FM¹⁸, cal recordar el conflicte que es va desencadenar amb la no renovació, l'any 1999, de les freqüències corresponents a quatre concessions caducades –una d'Onda Cero Radio i tres de la COPE–, decisió sense precedents en la política radiofònica catalana i espanyola. L'antiga freqüència d'Onda Cero (98.0 Mhz) es va adjudicar a la seva associada Onda Rambla i no ha plantejat majors problemes. En canvi, les tres freqüències que tenia la COPE (Barcelona 100.0 Mhz, Manresa 92.7 Mhz i Tarragona 93.5 Mhz), que es van assignar a Grupo Godó –les dues primeres– i a RM Radio –la tercera–, sí que han generat conflicte: la Conferència Episcopal Espanyola –que, de moment, continua explotant-les¹⁹– va presentar un recurs contenciós administratiu davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el qual el va estimar parcialment, en dictaminar que algunes de les bases del concurs són contràries a dret²⁰. Bàsicament, la sentència –que anul·la algunes altres bases perquè entén que atempten contra la pluralitat i la lliure competència en prioritzar la relació del licitador amb altres mitjans de comunicació social catalans o pel seu caràcter reiteratiu– retreu a l'executiu autonòmic que no hagi sabut distingir entre criteris d'adjudicació i obligacions d'estricta compliment legal: segons el Tribunal Superior de Justícia, les previsions de la Llei 1/98 de Política Lingüística ja són d'obligat compliment per si mateixes i no s'han de convertir en criteris sobre els quals basar una concessió radiofònica. La tardor de 2002, la sentència, que havia estat recorreguda, estava pendent de resolució al Tribunal Suprem.

Mentrestant, mitjançant el Decret 186/2002, de 25 de juny (DOGC, núm. 3.670, de 4 de juliol de 2002), s'ha modificat parcialment el Decret 269/1998, de 21 d'octubre, regulador del règim jurídic de les concessions d'emissores comercials de FM. Entre les novetats d'aquest text destaca el fet que, a partir d'ara –i d'acord amb la reforma de la Llei d'Ordenació de les Telecomunicacions que va fer el Govern de

(18) Cal recordar que la FM i l'OM conviuran amb la ràdio digital, ja que no hi ha previst cap termini perquè s'abandonin les emissions analògiques de ràdio, a diferència del que passa amb la televisió.

(19) Resolució de 28 d'octubre de 1999 (DOGC, núm. 3.025, de 26 de novembre de 1999).

(20) Vegeu la Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya núm. 259/2000 (Sala del Contenciós Administratiu, Secció 2a), de 16 de març. (Font: Base de Datos Aranzadi Online [En línia]: <<http://www.aranzadi.es/bdaonline>> [Consulta: novembre de 2002]).

l'estat mitjançant la Llei d'Acompanyament als Pressupostos de l'any 2000—, només serà obligatori el caràcter nominatiu de les accions en el primer nivell de propietat d'una emissora de ràdio, fet que fa més difícil la identificació dels seus propietaris últims.

4.4. Política de telecomunicacions i de societat de la informació²¹

La Direcció General de Radiodifusió i Televisió (des de gener de 2002, Direcció General de Mitjans Audiovisuals) i, sobretot, la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació de la Generalitat han dut a terme diverses iniciatives i programes destinats a promoure a Catalunya les infraestructures, aplicacions i usos socials relacionats amb les noves xarxes i serveis digitals.

Segons el secretari de Telecomunicacions i Societat de la Informació, Jordi Alvinyà, la prioritat immediata d'aquesta Secretaria ha de ser revisar i impulsar el pla "Catalunya en Xarxa". El juliol de 2002, es presentava el portal CAT365 del consorci Administració Oberta de Catalunya, organisme sorgit a final de 2001 arran del consens polític entre tots els grups parlamentaris, el Govern català, Localret, les diputacions provincials i els ajuntaments catalans²².

En aquesta mateixa línia de posar les administracions públiques a la xarxa, les diputacions provincials catalanes i diversos municipis han desplegat ambiciosos plans de promoció de la cultura digital entre funcionaris i ciutadans. Destaca, en aquest sentit, l'activitat de la Diputació de Barcelona, que ha desenvolupat el portal de gestió administrativa diba.es i els webs laMalla.net (notícies, serveis i oci), elciutada.net (cerador sobre els serveis de l'Administració Pública) i Guíame! (portal de servei per a les empreses).

També en matèria d'Internet destaca la creació, l'octubre de 2002, de l'Agència de Qualitat d'Internet (IQUA) (www.iqua.net), una entitat no lucrativa amb seu a Barcelona i impulsada pel CAC, la CMT i el Consell Andorrà de l'Audiovisual, que té per objectiu promoure l'auto-regulació entre els usuaris de la Xarxa a escala catalana i estatal.

5. Conclusions

L'audiovisual encara és el sector clau de les polítiques de comunicació a Catalunya, si bé es comença a veure la importància decisiva que tindran en el futur altres aspectes de la comunicació relacionats amb les telecomunicacions i els usos socials de les noves tecnologies de la informació.

El debat sobre política audiovisual que va tenir lloc al Parlament de Catalunya al principi de la legislatura present (1999-2003) semblava que hauria d'obrir una etapa de transformacions importants en les polítiques de comunicació catalanes. Aquestes expectatives es van concretar en el reforçament del CAC, però han resultat fallides pel que fa a la reforma de la llei de la CCRTV i l'aprovació d'una llei de l'audiovisual a Catalunya. El gran debat sobre la professionalització i la despolitització dels mitjans públics catalans ha acabat reduint-se a una nova aplicació del sistema de quotes entre els partits, buscant en el "consens" (esperit sense lletra legal) una nova credibilitat. Aquest esperit basat en

Les diputacions provincials catalanes i diversos municipis han desplegat ambiciosos plans de promoció de la cultura digital entre funcionaris i ciutadans

L'audiovisual encara és el sector clau de les polítiques de comunicació a Catalunya

(21) Vegeu, en aquest mateix informe, els capítols "Les telecomunicacions" i "Internet".

(22) Vegeu la Resolució PRE/606/2002, de 21 de febrer, per la qual es dona publicitat a l'acord del govern de 4 de desembre de 2001 (DOGC, núm. 3.604, de 27 de març de 2002).

el consens ha donat, no obstant, un primer i important fruit: l'aprovació del primer contracte-programa de la CCRTV.

Però durant el 2002, el debat sobre les polítiques de comunicació a Catalunya ha reviscolat, especialment entorn a un punt clau: el model democràtic dels òrgans directius dels mitjans públics i les atribucions de la nova entitat reguladora, el CAC.

Simultàniament, i amb totes aquestes qüestions per resoldre, apareix en el panorama de la comunicació a Catalunya un nou repte: la renovació del mapa audiovisual com a conseqüència del trànsit cap a la digitalització. Les decisions, en aquest sentit, no seran tan sols tècniques, sinó principalment polítiques i, en tot cas, fonamentals per al futur de l'espai de comunicació català.

Referències

Departament de Cultura (2002): *Memòria del Departament de Cultura 2001*. Barcelona: Departament de Cultura.

Llorens, Carles (2001): *Concentración de empresas de comunicación y el pluralismo: la acción de la Unión Europea*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Tesis doctoral.

Moragas, Miquel de i Emili Prado (2000): *La televisió pública a l'era digital*. Barcelona: Pòrtic.

Parc del Coneixement de la Flor de Maig (2002): *Reptes de la televisió digital terrestre. Les televisions locals i el procés de conversió digital*. Cerdanyola del Vallès: Parc del Coneixement de la Flor de Maig [Text mecanografiat].

Prado, Emili i Miquel de Moragas (2002): *La televisió local a Catalunya. De les experiències comunitàries a les estratègies de proximitat*. Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya. (Quaderns del CAC. Número extraordinari).